



GIG
CYMRU
NHS
WALES

Iechyd Cyhoeddus
Cymru
Public Health
Wales

Cyfeirnod: ICC76/TP01

Rhif y Fersiwn: 1

Dyddiad yr Adolygiad nesaf:
Mai 2026

Gweithdrefn Dyletswydd Gonestrwydd

Cyflwyniad a Nod

Mae'r Ddyletswydd Gonestrwydd yn un o'r gofynion o dan Ddeddf Iechyd a Gofal Cymdeithasol (Ansawdd ac Ymgysylltu) (Cymru) 2020. Mae angen gweithdrefn ffurfiol yn Iechyd Cyhoeddus Cymru i gefnogi gyda'r gwaith o weithredu'r Ddyletswydd Gonestrwydd a fydd yn dod i rym yng Nghymru ar 1 Ebrill 2023.

Nod y ddogfen yw darparu proses glir ar gyfer ymdrin â digwyddiadau lle credir bod y Ddyletswydd Gonestrwydd wedi'i sbarduno neu y gallai fod wedi'i sbarduno ac mae'n amlinellu'r camau gofynnol i'w cymryd unwaith y bydd hyn wedi'i nodi.

Polisiâu, Gweithdrefnau a Dogfennau Rheoli Ysgrifenedig Ategol

[Mae'r holl bolisiâu a gweithdrefnau corfforaethol ar gael ar wefan Iechyd Cyhoeddus Cymru](#)

Y dogfennau cysylltiedig yw:

- [Canllawiau Statudol y Ddyletswydd Gonestrwydd 2023](#)
- Polisi Dyletswydd Gonestrwydd
- Polisi Rheoli Hawliadau
- Gweithdrefn Rheoli Hawliadau
- Gweithdrefnau cwynion
- Gweithdrefn Dyletswydd Gonestrwydd
- Polisi a Gweithdrefnau Iechyd a Diogelwch
- Gweithdrefn Rheoli Digwyddiadau
- Polisi Gweithio i Wella
- Gweithdrefn Gwneud Iawn
- Polisi a Gweithdrefnau Rheoli Risg

Cwmpas

Lluniwyd y polisi hwn ar gyfer rheoli digwyddiadau sydd wedi sbarduno'r Ddyletswydd Gonestrwydd neu a allai ei sbarduno.

Mae cwmpas y polisi hwn yn berthnasol i'r holl staff a gyflogir gan Iechyd Cyhoeddus Cymru.

Asesiad o'r Effaith ar Gydraddoldeb, y Gymraeg ac Iechyd

Mae Asesiad o'r Effaith ar Gydraddoldeb, y Gymraeg ac Iechyd wedi'i gwblhau a gellir ei weld ar y tudalennau gwe ar gyfer polisïau.

Cymeradwywyd gan

Pwyllgor Ansawdd, Diogelwch a Gwella

Dyddiad Cymeradwyo

16 Mai 2023

Dyddiad Adolygu

16 Mai, 2026

Dyddiad Cyhoeddi:

25 Mai 2023

Grŵp gydag awdurdod i gymeradwyo gweithdrefnau ategol

Tîm Arwain

Cyfarwyddwr Gweithredol/ Cyfarwyddwr Atebol

Rhiannon Beaumont-Wood, Cyfarwyddwr Gweithredol Ansawdd, Nyrsio a Gweithwyr Proffesiynol Perthynol i Iechyd

Cynnwys

1. Cyflwyniad.....	3
2. Cefndir.....	3
3. Sut mae'r Ddyletswydd yn cael ei Sbarduno	3
4. Penderfynu a yw'r Ddyletswydd Gonestrwydd wedi'i sbarduno.....	6
5. Gwasanaethau a Gomisiynir.....	7
6. Gweithdrefn unwaith y credir bod y Ddyletswydd Gonestrwydd wedi'i sbarduno.....	8
7. Hysbysiad personol ac ysgrifenedig.....	11
8. Cefnogi staff	14
9. Rheoliadau'r Gwasanaeth Iechyd Gwladol (Trefniadau Pryderon, Cwynion ac Iawn) (Cymru) 2022 (Gweithio iwella).....	14
10. Monitro Dysgu.....	18

2 Cyflwyniad

Mae'r weithdrefn hon yn manylu ar y broses ar gyfer ymdrin â digwyddiadau unwaith y nodir bod y Ddyletswydd Gonestrwydd wedi'i sbarduno neu y gallai fod wedi'i sbarduno.

Ei nod yw sicrhau bod staff yn cael eu cynorthwyo gyda phwynt cyfeirio cryno pan gredir bod y Ddyletswydd wedi'i sbarduno, nodi pwy fydd yn cysylltu â'r defnyddiwr gwasanaeth, nodi amserlenni a darparu dolenni i lythyrau o ymddiheuriad enghreifftiol hefyd. Mae'r Weithdrefn hefyd yn cwmpasu sut bydd y dysgu a geir o ganlyniadau Dyletswydd Gonestrwydd yn cael ei ledaenu a'i fonitro yn Iechyd Cyhoeddus Cymru.

3 Cefndir y Ddyletswydd Gonestrwydd

Bydd y Ddyletswydd Gonestrwydd yn cael ei gweithredu yng Nghymru ar 1 Ebrill 2023 drwy Ddeddf Iechyd a Gofal Cymdeithasol (Ansawdd ac Ymgysylltu) (Cymru) 2020. Mae'r Ddyletswydd eisoes wedi bod ar waith yn yr Alban a Lloegr ers peth amser.

Pwrpas y Ddyletswydd yw adeiladu ar y ddeddfwriaeth bresennol ar gyfer Gweithio i Wella a hyrwyddo diwylliant o fod yn agored a gonest gyda defnyddwyr gwasanaethau gofal iechyd yng Nghymru. Mae'n ysgogiad ar gyfer gwella a diogelu iechyd, gofal a lles poblogaeth Cymru yn awr ac yn y dyfodol.

Bydd y Ddyletswydd Gonestrwydd yn ategu'r Ddyletswydd Gonestrwydd broffesiynol bresennol sy'n ofynnol gan weithwyr gofal iechyd proffesiynol unigol gan y Cyngor Nyrsio a Bydwreigiaeth, y Cyngor Meddygol Cyffredinol a llawer o gyrff rheoleiddio proffesiynol eraill.

2.2 I bwy y mae'r Ddyletswydd Gonestrwydd yn berthnasol?

Mae'r Ddyletswydd yn berthnasol i'r Cyrff GIG canlynol:

- Byrddau Iechyd Lleol;
- Darparwyr Gofal Sylfaenol yng Nghymru (h.y. Ymarferwyr Cyffredinol, deintyddion, optometryddion, fferyllwyr) mewn perthynas â'r gwasanaethau y maen nhw'n eu darparu o dan gontract neu drefniadau gyda Bwrdd Iechyd Lleol (h.y. mae'n berthnasol i wasanaethau'r GIG a ddarperir gan ddarparwyr gofal sylfaenol);
- **Ymddiriedolaethau'r GIG yng Nghymru**;
- Awdurdodau Iechyd Arbennig Cymru, a Gwaed a Thrawsblaniadau'r GIG mewn perthynas â'r swyddogaethau y mae'n eu harfer mewn perthynas â Chymru.

4 Sut mae'r Ddyletswydd yn cael ei sbarduno

Rhaid bodloni'r holl amodau canlynol, er mwyn i'r Ddyletswydd Gonestrwydd gael ei sbarduno ac fe'u nodir yn [siart](#) llif Atodiad A:

- (1) Defnyddiwr gwasanaeth y dylid cynnig **gofal iechyd** iddo; yn cael darpariaeth neu wedi cael darpariaeth ac wedi cael **canlyniad niweidiol**;

Dylid trin defnyddiwr gwasanaethau fel un sydd wedi dioddef canlyniad niweidiol os yw'r defnyddiwr gwasanaeth yn cael profiad o unrhyw **niwed annisgwyl neu anfwriadol** nad yw'n ansylweddol neu os yw'r amgylchiadau'n golygu y **gallai'r** defnyddiwr brofi hynny.

- (2) Roedd **darparu'r gofal iechyd** yn ffactor neu gallai fod yn ffactor a achosodd i'r defnyddiwr gwasanaeth ddioddef y canlyniad hwnnw.

Nid oes angen bod yn gwbl sicr bod y gofal iechyd wedi achosi'r niwed. Mae'r ffaith y **gallai** fod wedi bod yn ffactor yn ddigon.

Diffinnir 'gofal iechyd' fel gwasanaethau a ddarperir yng Nghymru o dan Ddeddf y Gwasanaeth Iechyd Gwladol (Cymru) 2006 neu yn rhinwedd y Ddeddf honno h.y. fel rhan o unrhyw wasanaeth GIG, ar gyfer, neu mewn cysylltiad â'r canlynol:

- **Atal** salwch, **gwneud diagnosis** ohono neu ei drin; neu
- **Hybu a diogelu iechyd y cyhoedd.**

Gall y Ddyletswydd gael ei sbarduno gan **weithred a gymerwyd** gan gorff GIG wrth ddarparu'r gofal iechyd neu gan **fethu â gweithredu.**

At ddibenion y Ddyletswydd, mae niwed hefyd yn cynnwys niwed seicolegol, ac yn achos defnyddiwr gwasanaeth sy'n feichiog, colled neu niwed i'r plentyn heb ei eni.

Felly, rhaid i'r canlyniad niweidiol ymwneud â **darpariaeth y gofal** gan gorff GIG yn hytrach na chael ei briodoli'n gyfan gwbl i salwch yr unigolyn neu gyflwr iechyd a oedd ganddo eisoes.

Dim ond ar gyfer y canlyniadau niweidiol hynny sydd wedi cael diagnosis neu eu nodi ar ôl 1 Ebrill 2023 yr ystyrir a yw'r Ddyletswydd Gonestrwydd wedi'i sbarduno ai peidio - ni fydd yn berthnasol yn ôl-weithredol. Fodd bynnag, gallai'r camgymeriad fod wedi digwydd cyn 1 Ebrill 2023.

Gweler y casgliad amgaeedig o [enghreifftiau o sbardunau](#) ar gyfer y Ddyletswydd Gonestrwydd.

Cofiwch fod yn rhaid i'r canlyniad niweidiol i ddefnyddwyr gwasanaeth **fod yn annisgwyl** ac felly ni fydd yn cynnwys y canlynol:-

1. Cymhlethdodau hysbys ymchwiliadau diagnostig a allai arwain at ail-dderbyn i'r ysbyty gan nad yw hyn yn ganlyniad niweidiol annisgwyl.
2. [Rhestri aros](#) ar gyfer y rhaglenni sgrinio h.y. oherwydd oedi yn sgil diffyg adnoddau/y pandemig. Cydnabyddir yn y Canllawiau Statudol bod yn rhaid i bobl aros am ddiagnosis a thriniaeth ac, mewn llawer o achosion, bydd eu cyflwr yn dirywio wrth iddynt aros am driniaeth. Nid yw'r dirywiad hwn yn **annisgwyl** at ddibenion sbarduno'r Ddyletswydd Gonestrwydd.
3. Nid yw adolygiadau cancer cyfnodol fel rhan o Raglen Bron Brawf Cymru sy'n cael eu dosbarthu fel Arwyddion Lleiaf (sy'n cyfateb i rai boddhaol, gyda phwyntiau dysgu) yn sbarduno'r Ddyletswydd Gonestrwydd ond yn hytrach maen nhw'n destun gweithdrefnau Datgelu Archwiliad.
4. Ni fydd adolygiadau cancer cyfnodol fel rhan o Raglen Bron Brawf Cymru lle na ellir dosbarthu'r canlyniad, yn sbarduno'r Ddyletswydd Gonestrwydd.
5. Ni fydd adolygiadau cancer cyfnodol fel rhan o Raglen Sgrinio Serfigol Cymru sy'n cael eu dosbarthu fel rhai boddhaol gyda phwyntiau dysgu, yn sbarduno'r Ddyletswydd Gonestrwydd.

3.1 Categorïau lefelau niwed

Mae mwy nag ychydig o niwed yn cael ei ddiffinio fel *niwed cymedrol*, *niwed difrifol neu farwolaeth*. Mae lefelau niwed wedi'u cynnwys mewn fframwaith yn [Atodiad B](#).

3.1.2. Mae niwed cymedrol yn cael ei ddiffinio fel:-

- (a) Cynnydd cymedrol mewn triniaeth a
- (b) Niwed sylweddol ond nid parhaol.

3.1.2. Gallai cynnydd cymedrol mewn triniaeth gynnwys:-

- Derbyn/ail-dderbyn i'r ysbyty sydd heb ei gynllunio
- Llawdriniaeth arall heb ei chynllunio
- Cynnydd yng nghyfnod y claf yn yr ysbyty o 4-15 diwrnod
- Canslo/gohirio triniaeth – cofiwch na fydd y Ddyletswydd yn cael ei sbarduno oni bai bod y canslo/gohirio wedi arwain at ganlyniad niweidiol nad yw'n ansylweddol i'r defnyddiwr gwasanaeth
- Trosglwyddo i faes triniaeth / gofal arall, fel gofal eilaidd neu ofal dwys o ganlyniad i'r digwyddiad

3.1.3. Gallai niwed seicolegol gynnwys:-

- Cyflwr seiciatrig neu gyflwr seiciatrig presennol yn gwaethygu am gyfnod parhaus o 28 diwrnod o leiaf.

D.S. Rydym yn annhebygol o ddod ar draws niwed seicolegol ar ei ben ei hun lle na fu unrhyw effaith ar ddiagnosis defnyddiwr gwasanaeth. Mae'n debygol y byddai angen i Ymgynghorydd meddygol-gyfreithiol annibynnol adolygu cofnodion meddygol i weld a yw oedi o unrhyw fath wedi arwain at effaith seicolegol.

3.1.4. Byddai niwed difrifol yn cynnwys:-

- Niwed parhaol y gellir ei osgoi neu niwed i iechyd neu niwed sy'n arwain at analluogrwydd, anabledd neu golli adferiad posibl.
- Dirywiad parhaol y gellid bod wedi ei osgoi i swyddogaethau corfforol, synhwyrdd, echddygol, ffisiolegol neu ddeallusol, gan gynnwys tynnu ymaith y fraich/goes neu organ anghywir neu niwed i'r ymennydd.
- Cynnydd yng nghyfnod y claf yn yr ysbyty o fwy na 15 diwrnod.

Byddai enghreifftiau o niwed difrifol yn cynnwys y canlynol:-

- Hysterectomïau, mastectomïau, gofyniad am gemotherapi.
- Angen bag stoma.
- Anffrwythlondeb.
- Angen bag colostomi yn y dyfodol.
- Triniaeth seicolegol sy'n gofyn am Therapi Ymddygiad Gwybyddol ("CBT") am gyfnod estynedig.
- Anghenion gofal a chymorth yn y dyfodol, anallu i weithio.
- Analluedd meddyliol.
- Gofyniad am lawdriniaeth yn y dyfodol
- Therapi niwroadsefydlu

5 Penderfynu a yw'r Ddyletswydd Gonestrwydd wedi'i sbarduno.

Mae'n ofynnol i Iechyd Cyhoeddus Cymru hysbysu defnyddiwr gwasanaeth bod y ddyletswydd gonestrwydd wedi dod i rym wrth iddo 'ddod yn [ymwybodol](#) gyntaf'. Mae'r Canllawiau Statudol yn cynghori bod hyn yn golygu na ddylem aros am ganfyddiadau unrhyw ymchwiliad cychwynnol cyn hysbysu'r person yr effeithir arno neu'r person sy'n gweithredu ar ei ran.

Fodd bynnag, i'r rhan fwyaf o wasanaethau Iechyd Cyhoeddus Cymru, ni fyddwn yn gallu penderfynu a yw defnyddiwr gwasanaeth wedi profi canlyniad niweidiol o ganlyniad i **niwed annisgwyl** nad yw'n ansylweddol heb ymchwiliad. Er enghraifft, ni fyddwn yn gallu penderfynu a fu camgymeriad neu a yw'r Ddyletswydd Gonestrwydd wedi'i sbarduno ar gyfer y defnyddwyr

gwasanaeth hynny sy'n cyflwyno gyda chanser rhwng profion sgrinio, nes bod ymchwiliad wedi'i gynnal.

Bydd yr ymchwiliad yn wahanol i bob gwasanaeth wrth iddo ddod i gasgliad ynghylch a allai gwall fod wedi arwain at niwed. Ar gyfer sgrinio, mae hyn yn cynnwys ystyried y gwall cychwynnol (am wallau llwybr), archwilio llwybr defnyddwyr gwasanaethau, ystyried eu diagnosis ac asesu a yw'r gwall wedi effeithio'n andwyol ar ddatblygiad canser, llwybrau triniaeth a disgwyliad oes.

Efallai na fydd yr ymchwiliad wedi'i gwblhau nes bod pob rhan o'r llwybr/gwasanaeth wedi'i archwilio cyn i ni ystyried cysylltu â'r defnyddiwr gwasanaeth am gyfarfod. Ni fydd yn briodol hysbysu defnyddiwr gwasanaeth heb gael yr holl wybodaeth am ei brofiad cyfan gyda'n gwasanaeth.

Gweler y siart llif atodedig ar gyfer ymchwiliad [Sgrinio Serfigol Cymru](#) fel enghraifft o'r hyn y gallai fod ei angen yn yr ymchwiliad.

Bydd a yw niwed annisgwyl wedi'i achosi ai peidio yn fater gwahanol i bob gwasanaeth y mae Iechyd Cyhoeddus Cymru yn ei ddarparu ac er y gallai fod camgymeriad a allai dorri ein dyletswydd gofal, er mwyn cymhwyso'r Ddyletswydd Gonestrwydd, rhaid bod y camgymeriad hwn wedi achosi niwed cymedrol neu ddifrifol neu y gallai fod wedi achosi hynny. Gall hyn fod yn ddibynnol ar hyd yr oedi cyn cynnal ail gyfres o ganlyniadau profion neu am ba hyd y mae defnyddiwr gwasanaeth wedi bod ar y llwybr anghywir.

Ym maes microbiolog, os yw canlyniadau profion wedi'u categoreiddio'n anghywir fel rhai negyddol, mae'n bosibl na fyddwn yn gwybod a oes canlyniad niweidiol i glaf, oni bai bod Clinigwr sy'n trin yn nodi dirywiad ac yn ein gwneud yn ymwybodol o'r ffaith honno.

Arweinydd yr Ymchwiliad fydd y person sy'n nodi'r camgymeriad ac yn cynnal yr ymchwiliad ac mae'n rhaid cwblhau [Adroddiad Ymchwiliad](#) i gofnodi'r ymchwiliad.

4.1.1 Ymchwiliadau Grŵp

Os nodir y gallai gwall mewn gwasanaeth Iechyd Cyhoeddus Cymru (ICC) fod wedi effeithio'n andwyol ar grŵp o bobl, rhaid cofnodi hyn fel un Digwyddiad Adroddadwy Cenedlaethol ar Datix. Bydd angen ystyried pob defnyddiwr gwasanaeth i asesu a allai'r camgymeriad fod wedi achosi niwed. I'r rhai y nodir niwed a allai fod wedi cael ei achosi gan wall mewn gwasanaeth ICC neu y gallai'r gwall fod wedi cyfrannu at y niwed hwnnw, dylid agor cofnod digwyddiad Datix unigol fel y gellir ystyried y Ddyletswydd Gonestrwydd yn unigol.

6 Gwasanaethau a Gomisiynir

Mae corff y GIG yng Nghymru yn gyfrifol am gydymffurfio â'r Ddyletswydd Gonestrwydd mewn perthynas â'r holl ofal y mae'n ei ddarparu yng ngwir ystyr y gair. Felly, er enghraifft, pan fydd byrddau iechyd/Ymddiriedolaethau yn gwneud trefniadau gyda darparwr gofal sylfaenol ar gyfer darparu gwasanaethau'r GIG, y darparwr gofal sylfaenol sy'n ddarostyngedig i'r ddyletswydd.

Yn yr un modd, os yw Bwrdd Iechyd yn ymrwymo i drefniadau gydag Iechyd Cyhoeddus Cymru ar gyfer darparu gwasanaethau, Iechyd Cyhoeddus Cymru sy'n gyfrifol am y ddyletswydd.

7 Gweithdrefn unwaith y credir bod y Ddyletswydd Gonestrwydd wedi'i sbarduno

Ar ôl cynnal yr ymchwiliad, pan amheuir bod y Ddyletswydd wedi'i sbarduno o bosibl, dylid trefnu cyfarfod cyn gynted ag y bo'n rhesymol ymarferol gyda'r canlynol i benderfynu a yw'r Ddyletswydd wedi'i sbarduno:-

- Cyfarwyddwr Sgrinio/Ymgynghorydd Iechyd y Cyhoedd;
- Pennaeth y Rhaglen/ Arweinydd Clinigol/ Gwyddonydd Arweiniol/Nyrs Arwain; a
- Rheolwr Hawliadau / Pennaeth Gweithio i Wella.

Yn barod ar gyfer y cyfarfod, dylai'r wybodaeth ganlynol fod ar gael:-

- Trosolwg o'r mater sydd o bosibl wedi sbarduno'r Ddyletswydd Gonestrwydd, manylion am yr hyn sydd wedi digwydd, pam y gallai hyn fod wedi digwydd ac effaith y mater ar y defnyddiwr gwasanaeth.
- Yr wybodaeth ddiweddaraf am gyflwr a phrognosis y defnyddiwr gwasanaeth.
- Camau i unioni'r gwall, pa gamau y mae angen eu cymryd i gywiro'r gwall a sicrhau nad yw hyn yn digwydd eto? A yw hyn wedi'i gywiro ac a yw'r defnyddiwr gwasanaeth bellach yn derbyn y gwasanaeth/triniaeth gywir?
- Pa wersi sydd wedi'u dysgu a sut mae'r rhain wedi'u rhannu hyd yn hyn.
- Pennu a oes gennym fanylion cyswllt ffôn y defnyddiwr gwasanaeth.

Unwaith y penderfynir yn y cyfarfod hwn bod y Ddyletswydd Gonestrwydd wedi'i sbarduno, bydd y Rheolwr Hawliadau yn trafod gyda'r Tîm Gweithio i Wella er mwyn i'r penderfyniad gael ei adolygu gan y Cyfarwyddwr Cynorthwyol Nyrsio, Pennaeth Gweithio i Wella a'r Rheolwr Hawliadau i

gymeradwyo'r penderfyniad ynghylch sbarduno'r Ddyletswydd Gonestrwydd. Rhaid cynnal y cyfarfod hwn o fewn 24 awr i'r cyfarfod i benderfynu ar y Ddyletswydd Gonestrwydd gan fod yn rhaid i'r hysbysiad personol gael ei gynnal **cyn gynted ag y bo'n rhesymol ymarferol ar ôl y cyfarfod hwn** ond bydd yn amodol ar gyfleustra ac amgylchiadau'r defnyddiwr gwasanaeth.

Unwaith y cytunir bod y Ddyletswydd Gonestrwydd yn cael ei sbarduno, bydd y Rheolwr Hawliadau yn hysbysu'r arweinydd dynodedig a sbardunodd y cyfarfod Dyletswydd Gonestrwydd i agor cofnod Datix fel digwyddiad.

Rhaid i hysbysiad personol (wyneb yn wyneb neu dros y ffôn) ddigwydd gyda'r defnyddiwr gwasanaeth naill ai dros y ffôn neu wyneb yn wyneb a rhaid iddo ddigwydd o fewn **30 diwrnod gwaith** i benderfynu bod y Ddyletswydd wedi'i sbarduno.

7.1 Diben Cyfarfod i Benderfynu ar Ddyletswydd Gonestrwydd:-

Byddwch yn ymwybodol y gallai fod rhywfaint o orgyffwrdd ar gyfer Digwyddiadau Adroddadwy Cenedlaethol a'r Ddyletswydd Gonestrwydd. Mae Digwyddiadau Adroddadwy Cenedlaethol yn cael eu categorio fel a ganlyn:-

"Digwyddiad diogelwch cleifion a achosodd neu a gyfrannodd at farwolaeth annisgwyl neu farwolaeth y gellid ei hosgoi, neu niwed difrifol, i un neu ragor o gleifion, aelodau staff neu aelodau o'r cyhoedd, yn ystod gofal iechyd a ariennir gan y GIG."

1. Dylid penderfynu a yw'r Ddyletswydd Gonestrwydd a'r Digwyddiad Adroddadwy Cenedlaethol wedi'u sbarduno.
2. Dylid cytuno ar y ffordd orau o hysbysu'r defnyddiwr gwasanaethau, h.y. gyda galwad ffôn gychwynnol i hysbysu ac ymddiheuro neu anfon llythyr hysbysu yn ei wahodd i drafodaeth dros y ffôn/wyneb yn wyneb. Bydd hyn yn amodol ar y canlynol a bydd yn berthnasol hefyd wrth ystyried a yw'r hysbysiad personol yn digwydd dros y ffôn neu wyneb yn wyneb:-
 - (a) Difrifoldeb y canlyniad niweidiol;
 - (b) Pa mor dda yn gorfforol neu'n feddyliol yw'r person i gwrdd wyneb yn wyneb ac a yw o dan ofal y gwasanaethau symptomatig;
 - (c) Cymhlethdod y canlyniad niweidiol hysbysadwy;
 - (d) Unrhyw gyfathrebu sydd eisoes wedi digwydd e.e. gyda radioleg, colposgopi, gwasanaethau colonosgopi;

- (e) Dull cyfathrebu a ffefrir gan y defnyddiwr gwasanaethau ac a yw'n dymuno cael yr wybodaeth ddiweddaraf yn ystod yr ymchwiliad.
3. Rhaid cytuno ar weithiwr proffesiynol arweiniol dynodedig o blith y rhai sy'n bresennol yn y Cyfarfod i Benderfynu ar y Ddyletswydd Gonestrwydd.
4. Dylid trafod a yw'n briodol cynnig ymchwiliad i'r defnyddiwr gwasanaeth o dan y Rheoliadau Gweithio i Wella ("Gwneud Iawn"). Bydd hyn yn dibynnu ar ddifrifoldeb y niwed gan fod ymchwiliadau Gwneud Iawn ar gyfer yr achosion hynny lle na fydd iawndal yn fwy na £25,000.
5. At ddibenion Rhaglen Bron Brawf Cymru, rhaid cynnal y [cyfarfod datgelu](#) Dyletswydd Gonestrwydd gyda'r defnyddiwr wyneb yn wyneb mewn lleoliad sgrinio ym mhob achos, fel y gellir cyflwyno'r mamogramau a'u trafod gyda'r defnyddiwr gwasanaeth adeg y cyfarfod.
6. Rhaid cytuno yn y cyfarfod i benderfynu ar y Ddyletswydd Gonestrwydd pwy fydd yn diweddarau'r cofnod Datix Cloud yn dilyn y cyfarfod. Rhaid cofnodi canlyniad trafodaeth y cyfarfod ar gofnod Datix Cloud yn yr adrannau perthnasol sy'n ymwneud â'r Ddyletswydd Gonestrwydd gyda rhesymeg os ystyrir nad yw'r Ddyletswydd Gonestrwydd yn berthnasol. Rhaid cofnodi'r drafodaeth yn y nodiadau cynnydd ar gyfer y cofnod.

6.2 Cysylltu â'r Defnyddiwr Gwasanaeth

Dylid cysylltu â'r defnyddiwr gwasanaethau fel a ganlyn:-

1. Galwad ffôn i drafod ein bod wedi adolygu'r sgrinio/llwybr triniaeth/canlyniad rheoli achosion/canlyniadau profion ac egluro ein bod yn ffonio i'w gwneud yn ymwybodol o'n canfyddiadau ac ymddiheuro. Cynnig y cyfle i egluro'n fanylach naill ai dros y ffôn nawr neu'n ysgrifenedig ac yna rhoi cyfle i'r defnyddiwr gwasanaeth benderfynu a hoffai gael cyfarfod wyneb yn wyneb neu dros y ffôn a darparu manylion cyswllt allweddol.

D.S. Os yw'r amgylchiadau'n golygu bod y defnyddiwr gwasanaeth yn sâl iawn neu os nad oes gennym fanylion cyswllt ffôn, efallai y byddai'n briodol anfon llythyr hysbysu ac ymddiheuro cychwynnol yn gyntaf, yn cynnig cyfarfod. Gellir cytuno ar hyn yn y Cyfarfod i Benderfynu ar y Ddyletswydd Gonestrwydd.

2. Yn dibynnu ar ganlyniad yr alwad ffôn gyda'r defnyddiwr gwasanaeth, dylid naill ai anfon llythyr hysbysu ac ymddiheuro cychwynnol neu drafod trefnu cyfarfod wyneb yn wyneb neu ail alwad ffôn.

3. Rhaid rhoi sylw dyledus i ofynion [Safonau'r Gymraeg](#) wrth gysylltu â defnyddiwr gwasanaeth.
4. Rhaid rhoi ystyriaeth i ofynion iaith ac iaith arwyddion defnyddiwr gwasanaeth. Ewch i Bolisi Safon Gwybodaeth Hygyrch (AIS) yr Ymddiriedolaeth am arweiniad pellach. Os nad Saesneg yw iaith gyntaf y defnyddiwr gwasanaethau neu os yw ei iaith a ffefrir yn iaith heblaw Saesneg, rhaid cymryd camau i sicrhau bod cyfieithydd priodol ar gael ac yn gallu mynychu'r cyfarfod hysbysu wyneb yn wyneb.
5. Rhaid rhoi ystyriaeth i ofynion hygyrchedd defnyddiwr gwasanaeth wrth gyfarfod yn unrhyw le ar wahân i gartref defnyddiwr gwasanaeth. Rhaid gwneud darpariaeth fel y gall y defnyddiwr gwasanaeth fynychu lleoliad sy'n darparu ar gyfer ei ofynion hygyrchedd.
6. Dylid cytuno pwy fydd yn cysylltu â'r defnyddiwr gwasanaeth ar gyfer yr hysbysiad personol ac os yw dros y ffôn bydd bob amser yn un o'r canlynol:-
 - (1) Cyfarwyddwr Sgrinio/ Ymgynghorydd Iechyd y Cyhoedd / Arweinydd Proffesiynol;
 - (2) Pennaeth y Rhaglen;
 - (3) Arweinydd Clinigol;
 - (4) Nyrs Arwain;
 - (5) Prif Wyddonydd.

Os bydd yr hysbysiad personol yn digwydd wyneb yn wyneb, mae'n ofynnol i ddau aelod staff fod yn bresennol. Rhaid i'r defnyddiwr gwasanaeth gael cynnig y cyfle hefyd i ddod â rhywun o'i ddewis gydag ef i'w gefnogi. Dylid sicrhau bod pwy sy'n mynychu'r cyfarfod wyneb yn wyneb yn cael ei gofnodi ar Datix.

7. Dylid paratoi'r llythyr o ymddiheuriad ar unwaith, fel y gellir ei anfon at y defnyddiwr gwasanaeth gan ddefnyddio gwasanaeth danfon wedi'i gofnodi o fewn **pum diwrnod gwaith** i'r hysbysiad personol. Mae llythyrau o ymddiheuriad enghreifftiol a [thaflen Dyletswydd Gonestrwydd](#) wedi'u paratoi ac ar gael ar Sharepoint ICC fel canllaw, fodd bynnag, dylid teilwra'r rhain i'r digwyddiad dan sylw a dylai'r sawl sy'n gyfrifol ddarparu ymddiheuriad ystyrlon.
8. Gellir hysbysu Person Perthnasol o'n rhwymedigaethau Dyletswydd Gonestrwydd ar ran defnyddiwr gwasanaeth lle mae'r defnyddiwr gwasanaeth:-
 - Wedi marw;

- Yn 16 oed neu'n hŷn ac nid yw'r galluedd ganddo (o fewn ystyr Deddf Galluedd Meddyliol 2005) mewn perthynas â'r mater; neu
- O dan 16 oed ac nid yw'n gymwys i wneud penderfyniad mewn perthynas â'i ofal neu driniaeth.
- Wedi enwebu person dibynadwy i weithredu ar ei ran fel Person Perthnasol. Ni fydd pob defnyddiwr gwasanaeth am ymwneud yn bersonol â'r broses.

8 Hysbysiad personol ac ysgrifenedig

Rhaid i'r hysbysiad personol, boed wyneb yn wyneb neu dros y ffôn, fynegi myfyrdod, edifeirwch, rheswm dros y gwall a'r camau adfer, i gynnwys y canlynol ([Atodiad E](#)):-

- Eglurhad clir o'r hyn sydd wedi digwydd a pham mae'r Ddyletswydd Gonestrwydd wedi'i sbarduno.
- Ymddiheuriad ystyrlon a phersonol.
- Manylion cyswllt ar gyfer pwynt cyswllt enwebedig yn dilyn yr hysbysiad personol. Dylid rhoi manylion y blwch post Dyletswydd Gonestrwydd, a fydd yn cael ei fonitro gan y Rheolwr Hawliadau a gohebiaeth yn cael ei hanfon ymlaen at y person priodol.
- Dylid rhoi manylion am y camau nesaf os oes ymchwiliad neu ymholiadau pellach i'w gwneud ac amseroedd a dyddiadau os a phryd y byddwn mewn cysylltiad eto.
- Dylid rhoi cynnig i'r defnyddiwr gwasanaeth i barhau i gael ei gynnwys a'i ddiweddarau am unrhyw ymchwiliadau parhaus.
- Os oes angen sgrinio / profion pellach o hyd, dylid rhoi manylion am sut cafodd hyn ei gywiro ac unrhyw apwyntiadau dilynol.
- Sicrhau bod y defnyddiwr gwasanaeth yn deall yr hyn sy'n cael ei egluro iddo a chynnig ateb unrhyw gwestiynau sydd ganddo o bosibl. Dylid darparu esboniadau mewn iaith glir a phlaen cyn belled ag y bo modd.
- Darparu copi o daflen Dyletswydd Gonestrwydd y GIG yn y cyfarfod wyneb yn wyneb ac os bydd y cyfarfod yn digwydd dros y ffôn, dylid cynnwys copi gyda'r llythyr o ymddiheuriad.

8.1 Hysbysiad Ysgrifenedig

Rhaid anfon llythyr dilynol at y defnyddiwr gwasanaeth drwy ddefnyddio'r gwasanaeth danfon wedi'i gofnodi o fewn **pum diwrnod gwaith** i'r cyfarfod

wyneb yn wyneb a rhaid iddo adlewyrchu'r cyfarfod wyneb yn wyneb a'r trefniadau parhaus. Dylai'r llythyr dilynol gynnwys y canlynol:-

- (a) Disgrifiad o unrhyw ystyriaeth gychwynnol o'r canlyniad niweidiol hysbysadwy;
- (b) Fersiwn ysgrifenedig o'r ymddiheuriad llafar. Mae ymddiheuriad yn golygu mynegiant o dristwch neu edifeirwch mewn perthynas â'r canlyniad niweidiol hysbysadwy ac ni ddylai fod gyfystyr â chyfaddef atebolrwydd;
- (c) Cofnod o'r wybodaeth a ddarparwyd yn yr hysbysiad personol;
- (d) Y rheswm rydym o'r farn bod y ddyletswydd gonestrwydd wedi ei sbarduno;
- (e) Manylion cyswllt ar gyfer y mewnlwch Dyletswydd Gonestrwydd a fydd yn cael ei fonitro gan y Rheolwr Hawliadau a bydd ceisiadau pellach gan ddefnyddwyr gwasanaethau yn cael eu hanfon at y person priodol o fewn y Rhaglen berthnasol i gael ymateb priodol;
- (f) Esboniad o unrhyw ymchwiliadau pellach i'w cynnal;
- (g) Cynnig o fanylion gwasanaethau neu gymorth perthnasol unwaith eto, a;
- (h) Pan wneir yr hysbysiad 'wyneb yn wyneb' yn hwyrach na 30 diwrnod gwaith ar ôl y dyddiad y daethom yn ymwybodol gyntaf o'r canlyniad niweidiol hysbysadwy, eglurhad o'r rheswm dros yr oedi;
- (i) Yn ddelfrydol, llofnod mewn llawysgrifen ar y llythyr o ymddiheuriad a rhaid lanlwytho'r llythyr neu'r e-bost sy'n amgáu'r llythyr i'r adran ddogfennau ar Datix ar y diwrnod y caiff ei anfon.

Argymhellir bod yr ymddiheuriad yn cael ei gynnwys yng nghofnodion clinigol y defnyddiwr gwasanaeth drwy ei anfon at ei feddyg teulu, er mwyn sicrhau bod yr holl staff yn ymwybodol bod ymddiheuriad wedi'i wneud, a rhaid lanlwytho'r holl ddogfennau i'r cofnod digwyddiad ar Datix.

8.2 Methu â chysylltu â'r Defnyddiwr Gwasanaeth

Os yw Iechyd Cyhoeddus Cymru wedi cymryd pob cam rhesymol i gysylltu â'r defnyddiwr gwasanaeth ac nad yw wedi llwyddo, rhaid cofnodi'r ymdrechion i gysylltu ar y cofnod digwyddiad ar Datix. Dylid diweddarau'r nodiadau cynnydd er mwyn sicrhau eu bod yn gyfoes ac yn cyd-fynd â dyddiadau cyswllt dros y ffôn a sicrhau bod pob llythyr, dogfen ac e-bost wedi'u cofnodi yn adran dogfennau'r modiwl a bod holl feysydd Datix gofynnol wedi'u cwblhau'n llawn.

Os yw'r defnyddiwr gwasanaeth yn nodi nad yw'n dymuno cyfathrebu ag Iechyd Cyhoeddus Cymru na derbyn gwybodaeth ganddo, dylid cofnodi hyn yn glir ar y cofnod digwyddiad ar Datix. Nid yw'n ofynnol i chi ddarparu gwybodaeth i'r defnyddiwr gwasanaeth na chyfathrebu â'r defnyddiwr gwasanaeth/Person Perthnasol lle mae'n nodi nad yw'n dymuno cyfathrebu na derbyn gwybodaeth. Dylid ei wneud yn ymwybodol y gall gysylltu ag Iechyd Cyhoeddus Cymru yn y dyfodol, pe bai'n newid ei feddwl am gymryd rhan yn y broses.

Fodd bynnag, rhaid i'r adolygiad o'r digwyddiad sy'n sbarduno'r Ddyletswydd Gonestrwydd barhau i sicrhau bod unrhyw ddysgu a nodwyd yn arwain at welliannau mewn ansawdd er mwyn atal y digwyddiad rhag digwydd eto a dylid ei gofnodi yn yr Ymchwiliad sydd i'w lanlwytho i adran ddogfennau'r digwyddiad ar Datix a dylid ei gofnodi hefyd yn y nodiadau cynnydd.

8.3 Camau Rhesymol i Gysylltu â Chyfranogwyr Rhaglen

Bydd y canlynol yn cael eu hystyried yn gamau rhesymol i gysylltu â'r defnyddiwr gwasanaeth/person perthnasol / perthynas agosaf:-

1. Dylid cysylltu dros y ffôn yn y lle cyntaf a gadael neges llais (yn gofyn i'r unigolyn ddychwelyd yr alwad). Rhaid i'r neges llais gynnwys enw a rhif cyswllt y person sy'n gadael y neges llais yn unig. Ni ddylid gadael unrhyw wybodaeth am y rheswm dros gysylltu yn y neges llais, rhag ofn y bydd y rhif cyswllt yn anghywir neu'n hen.
2. Os nad ydym yn derbyn unrhyw ymateb gan y defnyddiwr gwasanaeth i gyswllt dros y ffôn y diwrnod hwnnw, dylid anfon llythyr i'w gyfeiriad presennol ar y system.
3. Os nad oes ymateb gan y defnyddiwr gwasanaeth, dylid anfon dau lythyr pellach 4 wythnos ar wahân a rhaid i'r llythyr olaf ond un nodi na fyddwn yn cysylltu ymhellach ar ôl ein trydydd llythyr sef y llythyr olaf. Fodd bynnag, mae croeso i'r defnyddiwr gwasanaeth gysylltu yn y dyfodol os yw'n dymuno.

8 Cefnogi staff

Rhaid cefnogi'r holl staff sy'n ymwneud â'r broses Dyletswydd Gonestrwydd. Mae cyfrifoldeb ar Reolwyr Llinell i gefnogi staff drwy gydol y broses a chefnogi diwylliant o beidio â bwrw bai.

Mae cymorth lles ar gael i staff a rheolwyr llinell a gellir dod o hyd i adnoddau [yma](#) ar dudalennau gwe Pobl a Datblygu Sefydliadol.

9 Rheoliadau'r Gwasanaeth Iechyd Gwladol (Trefniadau Pryderon, Cwynion ac Iawn) (Cymru) 2022 (Gweithio i Wella)

Mae Gweithio i Wella fel arfer yn cychwyn ymchwiliad mewnol gan Iechyd Cyhoeddus Cymru pan fydd defnyddiwr gwasanaeth yn codi cwyn neu bryder yn allanol. Os, yn dilyn ymchwiliad, bydd achos o dor-dyletswydd yn cael ei nodi, yna gellir cynnig y broses Gwneud Iawn i ddefnyddiwr gwasanaeth, i weld a yw'r achos o dor-dyletswydd wedi achosi unrhyw niwed y gall y defnyddiwr gwasanaeth fod yn gymwys am gamau unioni o'i herwydd o dan Gweithio i Wella (Gwneud Iawn).

Ar gyfer y Ddyletswydd Gonestrwydd, mae'r broses ymchwilio yn cael ei chychwyn gan y Corff GIG a nododd y gwall. Defnyddir Gwneud Iawn fel cam unioni i ddefnyddiwr gwasanaeth yn dilyn canlyniad yr ymchwiliad Dyletswydd Gonestrwydd.

Pan fydd y Ddyletswydd Gonestrwydd yn cael ei sbarduno, mae'r cyfnod amser ar gyfer ymateb i bryder yn dechrau o'r dyddiad y mae Iechyd Cyhoeddus Cymru yn gwneud yr hysbysiad 'personol' i'r defnyddiwr gwasanaeth neu'r person perthnasol.

Rhaid i'r hysbysiad personol a'r hysbysiad ysgrifenedig gynnig bwrw ymlaen â'r ymchwiliad yn unol â chamau Gwneud Iawn. Dylid gwneud y Rheolwr Hawliadau'n ymwybodol cyn gynted â phosibl os yw'r defnyddiwr gwasanaeth yn dymuno derbyn y cynnig o gamau Gwneud Iawn, a bydd y Rheolwr Hawliadau'n bwrw ymlaen â'r broses hon ac yn agor cofnod ar Datix.

Dylid hysbysu unrhyw ymchwiliad Gweithio i Wella y mae pryder yn ymwneud ag ef, neu'r person perthnasol, o ran a yw canlyniad yr ymchwiliad yn graddio'r niwed fel niwed cymedrol neu ddifrifol. Os yw hyn eisoes wedi'i gynnwys yn llythyr a'r cyfarfod Dyletswydd Gonestrwydd, nid oes angen ailadrodd hyn yn yr ymchwiliad Gweithio i Wella.

Mae'r broses Gweithio i Wella yn cynnwys cael adroddiad allanol gan arbenigwr annibynnol i ystyried achos a graddau'r niwed. Bydd yr Ymddiriedolaeth felly'n gofyn am gydsyniad y defnyddiwr gwasanaeth i fwrw ymlaen â'r ymchwiliad o dan y broses Gwneud Iawn gan y bydd angen cydsyniad i ryddhau cofnodion meddygol i'r arbenigwr annibynnol.

O dan y Cynllun Gwneud Iawn, bydd ymchwiliad yn cael ei wneud i weld a yw rhwymedigaeth gymwys wedi codi o ganlyniad i'r canlynol:-

(1) cyfle a gollwyd mewn gofal / gwall llwybr / gwall gwasanaeth, h.y. a yw hyn gyfystyr â thorri ein dyletswydd gofal i'r defnyddiwr gwasanaeth a;

(2) a yw hyn wedi arwain at niwed i'r defnyddiwr gwasanaeth (achosiad).

Dylid cyhoeddi ymateb Rheoliad 24 neu Reoliad 26 o fewn 30 diwrnod i dderbyn hysbysiad o'r pryder neu, pan ddaw'r Ddyletswydd i rym, y diwrnod y cynhelir yr hysbysiad 'personol' pa un bynnag yw'r hwyraf.

Rhaid i'r cynnig [Gwneud Iawn](#) neu'r penderfyniad i beidio â gwneud cynnig gael ei gyfleu i'r person sy'n codi'r pryder, neu ei gynrychiolydd, o fewn 12 mis o dderbyn yr hysbysiad am y pryder neu, pan ddaw'r Ddyletswydd i rym, y diwrnod y cynhelir yr hysbysiad 'personol', pa un bynnag yw'r hwyraf.

10 Monitro Dysgu

Bydd cofnod canolog yn cael ei gynnal gan y Rheolwr Hawliadau ar gyfer yr holl Sbardunau Dyletswydd Gonestrwydd a'r dysgu a nodwyd i'r Tîm Gweithio i Wella ei oruchwylio a sicrhau'r gweithredoedd. Bydd yn ofynnol i bob Rhaglen anfon manylion y dysgu a sut y gweithredwyd cywiriadau at y Rheolwr Hawliadau unwaith y bydd ymchwiliad wedi'i gwblhau.

Bydd y dysgu rhaglenni yn cael ei rannu fel y mae ar hyn o bryd ar gyfer pryderon, Digwyddiadau Adroddadwy Cenedlaethol a hawliadau. Mae hyn yn cynnwys ceisio deall beth ddigwyddodd drwy siarad â'r cydweithiwr unigol sy'n gysylltiedig â'r digwyddiad a'i gynnwys mewn unrhyw ymchwiliad sydd ar y gweill ac wrth lunio unrhyw gamau adfer parhaus. Dylid cynnig goruchwyliaeth glinigol neu gefnogaeth barhaus hefyd i unrhyw aelod staff sy'n gysylltiedig ag unrhyw ddigwyddiad Dyletswydd Gonestrwydd.

Darperir adborth gan reolwyr a bydd yr hyn a ddysgwyd yn cael ei rannu'n genedlaethol ar draws gwasanaethau mewn sesiynau addysgol er mwyn dangos unrhyw ddehongliadau clinigol o benderfyniadau ac adborth i'r cydweithwyr hynny sy'n mewnbynnu'n weinyddol i'r gwahanol systemau.

Bydd dysgu yn parhau i gael ei rannu ar draws yr holl wasanaethau yng Nghyfarfodydd y Tîm Uwch-reolwyr er budd pob rhan o'r sefydliad, yn enwedig ar gyfer y meysydd dysgu hynny a fyddai'n berthnasol i Raglenni Sgrinio, Diogelu Iechyd a Microbioleg.

Atodiad - Dolenni

Gweler isod ddolenni defnyddiol i adnoddau amrywiol i gynorthwyo gyda'r weithdrefn hon.

Teitl yr Adnodd	Ar gael yn allanol	Ar gael yn fewnol
Atodiad A – Sut mae'r Ddyletswydd yn cael ei Sbarduno		✓
Atodiad B – Lefelau Niwed		✓
Atodiad C – Gweithdrefn Sbarduno'r Ddyletswydd Gonestrwydd		✓
Atodiad E – Gwneud Ymddiheuriad Ystyrlon		✓
Taflen Dyletswydd Gonestrwydd GIG Cymru Gyfan	✓	
Taflen Southern Health NHS	✓	
Duty of Candour PHE Screening Programme Guidance	✓	
Y Ddyletswydd Gonestrwydd - Sbardunau Enghreifftiol		✓
Llythyr Hysbysu a Llythyrau o Ymddiheuriad		✓
Canllawiau Statudol ar Restri Aros	✓	
Proses Ddatgelu Dyletswydd Gonestrwydd Bron Brawf Cymru		✓